

A tatai Városi Könyvtár ötven éve - dióhéjban

Kovács Máté írja: „Az írásos közlésen és az olvasáson alapuló, illetve az ezzel összefüggő társadalmi gyakorlat egészének jelenségei és folyamatai, termékei és intézményei, továbbá színvonala, valamint közösségi hatásának terjedelme és mélysége mindig az adott társadalmi rendszer szükségleteit és igényeit követték.”

Tata első említésre méltó könyvtára az 1743-ban Tóvároson letelepedett kapucinus rend tulajdonában lehetett. 1765-ben jött létre a piarista gimnázium könyvtára, Tapolcsányi Gergely rendfőnök szervezte meg 139 kötettel. Feltehetően az Esterházy család könyvtára volt ebben az időben a legjelentősebb Tatán. Nagyságát sajnos nem ismerjük.

A XIX. század közepén Ghyczy Ignác, az Esterházyak tatai, gesztesi és mezőlaki uradalmainak jószágigazgatója, majd a tatai kerület országgyűlési képviselője rendelkezett több mint 10.000 kötetes könyvtárral. A magyar képviselőház könyvtárára hagyományozta, melynek „magvát képezte”.

A XIX. század utolsó harmadában több egyesület, szervezet alakult, amely könyvtárral, sőt társadalmi könyvtárossal rendelkezett. Tata és Tóvárosi Polgári Olvasókör is létesült 1872-ben. 1914-től működött a Református Önművelődési Kör. Ez a későbbiekben igen megerősödött és különösen a két világháború között sokat hallgatott magáról. Az egyleti, olvasóköri könyvtárak mellett 1881-ben már létrejött az első községi népiskolai könyvtár Tóvároson, amely mintegy 225 kötetet tartott nyilván. Ugyanakkor az analfabéták nagy száma, a szegénység nem kedvezett az olvasási kultúra fejlődésének.

A II. világháborút követő első években a sokkal égetőbb politikai, gazdasági tennivalók háttérbe szorították a könyvtárak életre keltésének szükségességét. A tatai könyvtárak zöme megsemmisült, szétszóródott a háborúban, illetve a béke első napjaiban.

1949-ben döntő fordulat következett be a könyvtárak életében. Megkezdődött az Országos Könyvtári Központ Népkönyvtári Osztálya által létrehozott körzeti könyvtárak szervezése. A hálózati rendszer kialakítása az ellátó alközpontok, a körzeti könyvtárak alapításával kezdődött. 1949. április 4-én avatták fel az első körzeti könyvtárat Veszprémben. Még ebben az évben további kilenc létesült: Békéscsabán, Győrben, Kaposváron, Miskolcon, Pécsen, Salgótarjánban, Szentesen, Szikszón és Tatán. Országosan tehát tíz könyvtár alakult meg az első körben, ezekből Komárom megyében egy körzeti könyvtárat hoztak létre központi támogatással. Székhelye Tatán, a Kossuth tér 17. sz. alatt volt, egy korábban romos, de központi fekvésű épületben.

Megyénkben a körzeti könyvtár létrehozásának előkészületei 1949 júniusában indultak el. Erről a Szabad Esztergom 1949. június 5-ei száma adott hírt. Ebből a híradásból derül ki, hogy a vármegye havi 2000,- Ft-os támogatást és a könyvtár épületének helyreállítására 5000,- Ft felújítási hitelt szavazott meg. Létrehozásának előkészületeit Vörös Dezső végezte.

A tatai körzeti könyvtár induló állománya 1949. június 27-én a Vallás és Közoktatásügyi Minisztérium ajándékeként 3000 kötet könyv volt. Munkája folyamatosan kiszélesült, áthelyeződött vidékre is, megindult a falusi könyvtárak szervezése.

A tatai körzeti könyvtár a helyreállított épületben 1949. szeptember 18-án kezdte meg működését. Első vezetője Horváth Géza volt, aki később a megalakult megyei könyvtárat is hosszú évtizedekig igazgatta.

Ekkor a könyvtáros munkája többnyire még csak a szervezési feladatokra korlátozódott. A megye, a járás könyvtárainak legfontosabb célkitűzése kezdettől fogva az volt, hogy minél több dolgozóhoz juttassák el a könyvet, emeljék az

olvasók számát. Ebbeli törekvésükben a propagandamunka legváltozatosabb eszközeit használták fel az évek során. Az ötvenes évek elején a könyvtári munkának mozgalmi jellege is volt. Szervezetek, intézmények, iskolák, tanfolyamok igényelték a könyveket a könyvtáraktól. Minden apró megmozdulásnál jelen volt a könyvtáros akár kiállítással, akár egy agitációs plakáttal. Több mozgalom elindítása fűződik a megyében a könyvtárakhoz, a könyvtárosokhoz. A szavalóversenyeket sokáig a könyvtárak szervezték, rendezték, bonyolították le.

Alapvető változás következett be a könyvtárügy fejlesztéséről hozott 2042/13/1952. sz. Miniszter Tanácsi határozat kiadásával. Az ország közigazgatási rendszere alapján létrejöttek a megyei, járási és városi könyvtárak, illetve a könyvtári hálózatok.

1952. augusztus 17-én a tatai Körzeti Könyvtár és a tatabányai városi könyvtár egyesítéséből jött létre a Megyei Könyvtár Tatabányán 12.644 kötet könyvvel, s a tatabányai Népházban nyert elhelyezést. 1952. december 27-én nyílt meg megyénkben az első járási könyvtár Komáromban, majd ezt követte 1953. április 4-én a dorogi járási könyvtár létrehozása. A tatai járásban nem nyílt járási könyvtár, mert ezt a funkciót a megyei könyvtár töltötte be egészen 1958-ig. 1952-ben Esztergomban is megalakult a városi könyvtár. Ezzel több évre kialakult az állami közművelődési könyvtári hálózat gerince, körük csoportosítva a népkönyvtárak, a fiókkönyvtárak nagy számát.

Az 1959-es esztendővel megkezdődött a könyvtárak fejlődésének most már zökkenőmentesebb felfelé ívelése. 1960-1963-ban a megye könyvtáraiban a munka kereteit jelentő önálló helyiségek 1965-re sorra kicsinek bizonyultak. Önmagában a megnövekedett könyvtárlomány elhelyezése is gondot okozott, nem beszélve a már jelentkező helyben olvasási igényekről. A járási és városi könyvtárak fejlesztése is egyre sürgetőbbé vált. 1969. április 4-én új helyen nyílt meg a tatai járási könyvtár az olvasóközönség számára. A felépült és ünnepélyes keretek közt átadott Komárom Megyei Művelődési Központ épületében nyert megfelelő elhelyezést közel 440 m² alapterületen. A korszerűen felszerelt, napfényes könyvtárat hamar megkedvelték az olvasók. A járási könyvtár új helyén egy gyermekrészleggel is bővült 90 m alapterületen, 11.000 kötettel.

Az 1970-es évek elején kezdődött el a helyismereti gyűjtemény kialakítása kb. 20.000,- Ft értékben. Igazán magas fokra a gyűjtés és a feldolgozás csak a későbbi években emelkedett. A gyűjtés kapcsán sokszor emlegetik a különböző dokumentumok Pastinszky Miklós nevét, aki szakmai tudásával és a nála fellelhető könyvtárlomány segítségével a könyvtárvezetés gyűjtőmunkáját. Ezen állományrész összetételét nézve a két világháború közötti időszak anyaga a leggazdagabb, ekkor számos alapvető munka jelent meg a városról.

A társadalmi változások gyorsuló ütemben növelték az információs szükségleteket. A jó működési feltételekkel rendelkező városi könyvtárak egyre inkább az önképzés, a szakmai tájékozódás, a kutatás színhelyeivé váltak. A korábbi ún. „kölcsonzó könyvtárak” helyébe a választékos könyvtárlományú információgazdag könyvtárak léptek.

Nem hagyhatjuk figyelmen kívül azt a tényt sem, hogy Tata erre az időszakra jelentős iskolavárossá fejlődött. Az iskolai könyvtárak az iskolai szemléltetőeszközök szerves részét képezték, de a tanulók ellátásának csak a tanórai részét vállalhatták magukra. A diákok nagy része azonban nem csak ezt igényelte.

Az 1970-es évek közepén növekedett a közművelődési intézmények száma, működési feltételeik pozitívan változtak. Elsőként a Bertalmalom átalakítása (a tóvárosi városrészben a Fényes fürdő felé vezető úton) történt meg és így klubkönyvtári feladatok ellátására vált alkalmassá. Tata kertvárosi részének közművelődési alapellátását oldotta meg az itt (Fenyő téren) létesült klubkönyvtár. A művelődési otthon hálózata a város egyes pontjain létesült klubkönyvtárakkal együtt egységessé vált, ami mindenképpen e korszak pozitív eredménye.

A korábbi években, évtizedekben elsősorban mennyiségi változások történtek a könyvtárak életében. Ebben az időszakban kezdődött meg az audiovizuális gyűjtemények kialakítása. Városi könyvtáraink és a nagyközségi könyvtárak zöme hanglezárással bővült, több helyen - például Tatán is - mikrofilmrészleget is létrehoztak, és beszerezték a használatához szükséges leolvasókészülékeket.

A városi könyvtár szerepe - mint egy nagyválasztékú kölcsonzóhely - módosult. A társadalom egyre növekvő és differenciálódó művelő-

dési és tájékozódási igényeket támasztott, ezért a könyvtár funkciója is bővült. Az 1980-as években egyre inkább olyan információs központtá vált, amely továbbra is fontos szerepet tölt be az önművelődésben. Rendszeresen alkalmazták a könyvtár tájékoztatói segédeszközeit előadásra, dolgozatíráshoz való felkészülésre elsősorban a középiskolai tanulók, de hétvégeken a felsőoktatásban résztvevők is. A könyvtári tevékenység egyre inkább részévé vált a város közművelődésének. Egyre szorosabb kapcsolatok, együttműködések kialakítása vált szükségessé elsősorban a többi közművelődési intézménnyel: művelődési házzal, múzeumokkal, de például az ismeretterjesztő előadások kapcsán a megyei levéltárral is.

Egy másik nagy változás a könyvtár életében 1980 elején következett be, amikor a városkörnyéken működő községi könyvtárak a városi könyvtárral közösen központi ellátórendszert hoztak létre. Az akkori könyvtári irányítás arra ösztönzött minden módszertani központot - így a tatait is -, hogy gazdasági társulást hozzanak létre az adott jogi lehetőségek között, és a dokumentumok beszerzése központilag történjen. A központi ellátórendszer megszervezése, működtetése a könyvtárosok számára is komoly szakmai fel-

adatot jelentett. Sikerét mutatja, hogy ez a működtetési forma ma is életképes és az új jogi szabályozások értelmében az önkormányzatok önkéntes alapon történő társulásában ölt testet.

Az 1980-as évek közepén elindult fejlődés az információs központtá válás felé napjainkra felgyorsult. Míg korábban (1989-től) az ún. közhasznú információk gyűjtése, szétsugárzása volt „divatban”, addig az utóbbi egy-két évben a számítógépesítés elterjedése határozza meg a könyvtárak, így a tatai könyvtár fejlődését is. Egyrészt az állomány feldolgozása szempontjából (olvasói nyilvántartás, katalógusok stb.), másrészt a világba való kilépés az Internet segítségével. Kiszélesedett tehát az a szerep, amely eddig jellemezte a könyvtárakat. A könyvtárat használó rétegek igényei is változtak. Az olvasnivalótól a legfrissebb információ megszerzéséig a legszélesebb olvasóközönség jár a könyvtárba. Az olvasók igényeit igyekeznek a tatai könyvtár a jövőben is kielégíteni. Lehetősége adott, a könyvtárosok szakértelme pedig csak egy további pluszt adhat a fejlődéshez.

Gyüsz László könyvtárigazgató szeptember 18-i előadásának rövidített szövege

A dorogi Arany János Városi Könyvtár helytörténeti-helyismereti gyűjteményei

Könyvtárunk 1990-ben és 1998-ban két dorogi gyűjtő helytörténeti-helyismereti anyagával gyarapodott.

Hopp Ferenc gyűjteménye:

A Hopp-gyűjtemény nem kimondottan könyvtári anyag, de úgy gondoltuk, hogy a gyűjtő halála után (1988), esetleg elkerülhet a városból az értékes anyag, és ezt szeretnénk volna megakadályozni.

Hopp Ferenc rendkívüli érdeklődéssel megálldott ember volt. Erdőmérnök végzettségű, de ornitológusként is világszerte elismert kutató volt.

Tanulmányozta Dorog és környéke madárvilágát. Kutatásairól több kiadványt is megjelentetett. Pl.: *A dorogi járás madárvilága 1935-1960.* (kézirat), *A csigaforgató. Egy névtelen rezervátum, Dorog és környéke madárvilága.*

Rendkívüli érdeklődését bizonyítja, hogy személyesen levelezett a világ 250 országának tudósaival (köztük Albert Schweitzerrel). A világ

szinte minden zugának képeslapja van rendszerezve 13 db nagyméretű albumban.

Levelezés után létrejött kapcsolatainak eredménye az a hatalmas faszobor-gyűjtemény, mely maori, afrikai, kínai, hawaii népek kultúrájának egy jellegzetes részét mutatja be.

Jelentősek az ezekből az országokból érkezett maszkok és fegyverek is.

A gyűjtemény színpompás darabjai az egzotikus, kitömött madarak. A gyűjtemény elhelyezése az épületen belül ideiglenes, majd az átalakítás után kerül végleges helyére és nyitottá a nagyközönség számára.

Pick-gyűjtemény:

Pick József Dorog szerte ismert gyűjtőszemélyéről. Sok éve gyűjt régi tárgyakat, eszközöket, mindenféle dokumentumot. Kutatja Dorog múltját és jelenét. Több munkája jelent meg a Dorogi Füzetek sorozatban. Már 1990-ben megvásárolta a város gyűjteményének egy részét, majd 1998-ban szinte a teljes tárgyi és írásos anyag a könyvtár tulajdonába került.

A tárgyi eszközök nagy része sajnos rossz állapotban van. Az írásos anyag túlnyomó része levéltári anyagnak minősíthető, és számozott dobozokban van tárolva az egyik helyismereti irodában. Ezek levelek, fényképek, feljegyzések, néhány oldalas dokumentumok a város és környéke történetéből.

Jelentős a gyűjtemény fotoanyaga, melynek egy része nagyméretű albumban van rendszerezve, a város fontos eseményeit követve.

Sok helyi, és nem helyi vonatkozású térkép is van a gyűjteményben. Kaptunk több száz könyvet, melyek közül sok a helyismereti anyag.

A gyűjtemény kezelése egy munkatárs feladata, aki teljes munkaidejében végzi a helyismereti dokumentumok feldolgozását, feltárását és a tájékoztatást. Munkakörülményei jók, egy számítógép segíti munkáját.

A Pick-gyűjtemény könyvtárunkba kerülése nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a helyi kutatók által megnövekedett igényeket ki tudjuk elégíteni.

Cserődi Attiláné

a dorogi Városi Könyvtár igazgatója

Lábatlan

Szeptember 25-én „Lábatlaniak Lábatlanról” elnevezéssel konferenciát rendeztünk a könyvtárban, mely kezdete egy olyan programsorozatnak, aminek keretében lehetőséget kívánunk adni minden velünk élő, vagy a nagyvilágban szétszóródott, de eredetét őrző és becsülő ember számára Lábatlan mélyebb megismeréséhez. Hiszen minden népnek, közösségnek fontos az eredete, múltja, hogy magáénak érezze jelenét és tenni tudjon a jövőért. Lábatlanon sokan vannak, akik szeretik településünket, bizonyíték erre, hogy zsúfolásig megtelt a helyszín érdeklődőkkel.

Török István polgármester megnyitóját követően Nádasiné Balatoni Anna amatőr néprajzkutató (nyugdíjas könyvtáros) Lábatlan néprajzáról tartott előadást. Beszélt az Adatok Lábatlan történetéhez c. monográfiájáról és a most készülő, ehhez kapcsolódó néprajzi kötetéről, mely bemutatja, hogy a századfordulón és a század első felében hogyan éltek az emberek községünkben.

Szabó János plébános úr, a katolikus templom és az egyházközösség történetével ismertette meg a hallgatóságot 1732-től kezdődően egészen napjainkig. Előadásához Seres Ferenc volt lábatlani plébános tanulmányát, valamint a História Domust használta fel.

Ezt követően Gerecsei Zsolt lelkész a református templom múltjáról beszélt, - mely szavai szerint - „többféle értéket hordoz: mint épület építészeti, mint templom egyháztörténeti, művészeti, és mint lábatlani templom helytörténeti, a hozzákapcsolódó gyülekezettel pedig néprajzi értékek hordozója”. A református gyülekezeti

élet múltjával dr. Herczegh Pál professzor úr, hajdani lábatlani lelkész ismertette meg a hallgatóságot. Az anekdotákból, kis történetekből ízelítőt kaptunk arról, hogyan élte meg a református gyülekezet az elmúlt negyven évet.

Sirányi Zoltán amatőr őslénykutató azokról az érdekességekről számolt be, melyek Lábatlan környékén kerültek napvilágra, így az 1996-ban a tölgyhádi kőfejtőből előkerült 180 millió éves őskrokodírról, vagy a Búzás-hegyen feltárt eddig ismeretlen páfrányfajták kőületeiről.

Naszák István pedagógus, „A Gerecse és a Pilis kapcsolata” című előadása nagy érdeklődést váltott ki. Olyan hipotéziseket hallhattunk magyarságunkról, az Árpád-ház apostoli királyainak életéről, feltételezett társadalmi berendezkedéséről, amely eddigi történelemszemléletünkkel, ismereteinkkel szöges ellentétben van, de egyáltalán nem elképzelhetetlen.

A késő délutánba nyúló előadássorozat utolsó előadója, Török István polgármester a jelenről és a jövőről tartott előadást. Beszámolt arról, hogy mi mindent tervez az önkormányzat a település kisvárosi arculatának kialakítása érdekében. Véleménye szerint, hogy a jövőt együtt tudjuk alakítani, a sikeres közösség titka a bizalom és az együttműködés.

A közel négy órás konferencia az előadók és a hallgatóság kötetlen beszélgetésével zárult. Az előadások anyagát a jövőben kiadványként szeretnénk majd megjelentetni.

Szabó Ildikó
könyvtárvezető

Dévényi Iván emlékkönyv Esztergomban

1999 szeptembere jelentős dátum a Babits Mihály Városi Könyvtár életében. Hosszú idő óta először lépnek újra önálló kiadvánnyal a nyilvánosság elé. Dévényi Iván emlékkönyv - ez a karcsú, igényes kiállítású kis kötet címe. Dévényi Iván, a neves esztergomi művészettörténész, publicista, de mindenekelőtt nagyszerű tanár, kitűnő barát, rendkívül művelt ember emlékére jelentette meg ezt a könyvet a könyvtár.

Hogy vállalhatta fel egy városi könyvtár ezekben a szűkös esztendőben egy önálló könyv megjelentetését? - kérdezem Dr. Bárdos Istvánét, a Babits Mihály Városi Könyvtár igazgatónőjét, a kötet felelős kiadóját.

Igazság szerint a Komárom-Esztergom megyei évfordulónaptárat forgatva jutott eszembe, hogy Dévényi Iván 1999-ben lenne 70 éves. Bodri Ferencsel, Dévényi barátjával, pályatársával beszélgettünk, mivel tehetnénk emlékezetessé ezt az évfordulót. Ez 1998 év végén volt, úgyhogy a 99-es költségvetésbe már beterveztem a kiadványt, noha még nem volt pontos elképzelésem, mi legyen az. Tudvalévő, amúgy sem könnyű elfogadtatni egy költségvetést, hát még ilyen plusszal megterhelve; de amikor rákérdeztek, és szóba került Dévényi neve, senki nem kötött bele. Végül is tavasszal körvonalazódott, hogy Dévényi emlékkönyv készül majd - róla szóló írásokkal, és az ő írásainak bibliográfiájával.

Elegendő volt a költségvetés útján kapott pénz?

A nyomdaköltségekre már pályáznom kellett az NKA-nál, amit nagy sajnálkozással elutasítottak. Én azonban, számítva erre, már korábban „nyakamba vettem a várost”, hogy szponzorokat keressek. A Kultsár István Alapítvány, a Gransec, a Kulturális és Idegenforgalmi Bizottság, az Oktatási Bizottság és a Dunakanyar Szövetkezet pilismaróti Műanyagüzeme támogatták adományaikkal kiadványunk megjelenését.

Máshonnan is kaptatok segítséget?

Igen, Dévényi Iván egyik volt kolléganője rendelkezésünkre bocsátotta a tanár úr hajdani tanítványainak listáját. Az ő nevükre, címükre küldtünk értesítőt a kötet megjelenéséről, amely egyben meghívóul szolgált annak ünnepélyes bemutatójára. A szeptemberi Könyvtári Hétre, szeptember 20-ára terveztük a Dévényi kötet

premierjét. Nyárra már el is készült a könyv 300 példányban. Sok segítséget kaptunk Dévényiné Anci nénitől is, valamint Dr. Bárdos Istvántól, aki a nyomdai munkálatokra felügyelt, s a könyv végső formája is őt dicséri, mint ahogy a kitűnő tipográfia kolléganőmet, Nyáriné Steindl Nórát.

Hogy sikerült a rendezvény?

A szeptember 20-i bemutató valamennyiünk szívügyévé vált. Sok meghívót küldtünk ki a könyv megjelenéséről tudósító értesítésen kívül is. Ennek, és Dévényi Iván népszerűségének köszönhetően teljes telt házunk volt... A könyvtár zsúfolásig megtelt a hálás tanítványokkal, barátokkal, pályatársakkal. Az est házigazdája Szalay Károly író volt. Wehner Tibor mutatta be a kötetet, Nagyfalusi Tibor szavalt... Igazán színvonalas rendezvény volt, méltó a kötethez és Dévényi Iván emlékéhez. Szerény kereteink ellenére igyekeztünk mindenkit megvendégszolgálni egy kis teával - amit Iván bácsi maga is szívesen fogyasztott mindig -, süteménnyel, kávéval. A kötet másnapra már el is fogyott - most már csak azokat őrizzük, amiket még tavaly előjegyeztettek a volt tanítványok, ismerősök.

Nagy fába vágta a fejszét, de sikerrel - nem ment el a kedved a könyvkiadástól?

Egyáltalán nem. A rendezvény befejeztével, mikor az utolsó vendéget is útjára bocsátottuk, mi magunk, a könyvtár dolgozói, még együtt maradtunk egy kicsit, hogy egy üveg pezsgővel ünnepeljünk a sikert... Őszintén szólva a Dévényi-kötetet egyfajta forráskiadvány-sorozat kezdőkötetének is tekinthetjük. Már tervünk is van a továbbiakra: Dévényi Iván és Bálint Endre levelezése. A későbbiekben is esztergomi vonatkozású személyiségek, nagy egyéniségek köteteit szeretnénk kiadni - dehát ez egyelőre még csak álom.

Ezek szerint tényleg nem bántad meg...

Nem bizony. Az a régi, keleti mondás - most hirtelen nem tudom az eredetét - jut eszembe, hogy ha született egy gyereked, ültetted egy fát, írtál egy könyvet, már nem éltél hiába. Nos, én mindhármat megtettem, és, ami a könyvet illeti, jó lenne folytatni is...

Sok sikert!

Kovátsné Várady Eszter
Városi Könyvtár, Esztergom

Helytörténet és könyvtárak

Már huszonnyolcadik alkalommal rendeztek könyvtári napokat megyénkben. Az idei szakmai beszélgetéseken a helytörténeti kutatások lehetőségét, eredményeit vették számba a szakemberek.

Hétfőn a József Attila Megyei Könyvtárban lezajlott záró rendezvényen Juhász János, a megyei önkormányzat osztályvezetője mondott bevezetőt, majd Gyuris György, a szegedi Somogyi Könyvtár igazgatója a helytörténeti kutatások dilemmái az ezredvégen címmel tartott továbbgondolásra érdemes kérdéseket érintő előadást.

Négy korreferátum kapcsolódott a témakörhöz. Zsok Gizella, a rév-komáromi könyvtár, dr. Ravasz Éva, a tatabányai levéltár, Fűrészné Molnár Anikó, a tatabányai múzeum igazgatója és dr. Horváth Géza, a megyei könyvtár helytörténeti részlegének vezetője számolt be a helyi kutatási eredményekről, többek között arról is, hogy a társintézmények milyen kiadványokkal, rendezvényekkel, konferenciákkal szolgálják a helytörténeti irodalom folyamatos gazdagodását.

Dr. Monostori Imrétől, a megyei könyvtár igazgatójától azt kérdeztük, miért aktuális éppen most a helytörténeti kutatás?

- Elsősorban azért - hangzott a válasz -, mert eleven kapocs a múlt és a jövő között. Nagyon fontosnak tartom, hogy a számítógépes információterjesztés időszakában is kézbe lehessen venni könyveket, kiadványokat, mert az emberek többsége még így tájékozódik. A tudós Vekerdi László, akinek életmű-bibliográfiáját kiadtuk, megyénkhez, folyóiratunkhoz is kötődik, életművében fontos helyet kap a vidék kultúrájának bemutatása, felfedezése. A kiadványokhoz a pénzt pályázatok útján szerezzük, másrészt saját nyomdánk is van, így nagyon sok költséget sikerül megtakarítanunk...

A szakmai napon tanácskoztak a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Komárom-Esztergom megyei szervezetének tagjai is.

A program zárásaként - egyben a Keresztény Hét programjába is illeszkedő, kötetlen beszélgetésre alkalmas rendezvényen - Jókai Anna Kossuth-díjas íróval is találkozhattak a résztvevők.

g-g-

(24 Óra 10. 1999. 226. sz. okt. 28. 3. l.)

Tatabánya egy régi-új intézményt kapott Felavatták a Turul Könyvtárat Újvárosban

Tatabánya Újváros új könyvtárának megnyitása stílszerűen kezdődött. Salczer Géza fuvola-művészt követően Tóth Zsóka előadóművész szavalta el Vörösmarty Mihály Gondolatok a könyvtárban című versét.

A meghívott vendégeket - Urbán Gyulát, a Szakszervezeti és Munkahelyi Művelődés Intézmények Egyesület elnökét, Lenti Józsefnét, a Kereskedelmi Alkalmazottak Szakszervezetének titkárát, Bársony László alpolgármestert és dr. Petrássy Miklós önkormányzati képviselőt, a Tatabánya Újváros Kulturális Egyesület elnökét - köszöntötte Kovácsné Hetényi Mária, a KPVD SZ Művelődési Ház igazgatónöje.

A könyvtár negyven évvel ezelőtt - 1959. július 1-jén - alakult, mint a szakszervezeti könyvtárak megyei hálózati központja 2859 kötettel - hangsúlyozta Urbán Gyula. Az évtizedek során az intézmény dolgozóinak munkája nyomán 70 ezerre növekedett a könyvtári gyűjtemény, bár közvetlen kölcsönzéssel az elmúlt

éveket kivéve nem foglalkoztak. A tatabányai szakszervezeti székház eladása után helyet kellett találni az értékes könyvállománynak. A szerencsés találkozás tette lehetővé, hogy Tatabánya egy régi, ám mégis új könyvtárat kapott. Így a jövőben a művelődési házban működik majd a Turul Könyvtár, amelynek megbízott igazgatója Dienes Jenő lett.

Az ünnepélyes eseményen Bársony László örömét fejezte ki, hogy ezúttal egy könyvtár megnyitására és nem bezárására került sor. Pozitív értéket teremtettek a lakosság összefogásával, a szakszervezeti vezetők segítségével.

Dr. Petrássy Miklós azt emelte ki, hogy irigyledve figyelték Tatabánya három történelmi városrészének tradícióit. Aztán jött a gondolat, hogy az immár ötven éve a tömbházakban lakóknak is lehettek hagyományaik. E gondolat mentén szerveződött az I. Tatabánya - Újvárosi Napok rendezvénysorozata. Szébb indításra nem is volt szükség, mint a Turul Könyvtár megnyitása.

„Meggyőződésünk, hogy a kultúra, a szellem világa az, ami meghatározza az ember életét” – zárta köszöntőjét a képviselő.

Az ország minden részéből érkezett szakemberek előtt Kovácsné Hetényi Mária elmondta, hogy a művelődési és a könyvtári funkciók jól kiegészí-

tik egymást. Egy olyan környezetet tudott feljárlani a KPVDSZ, amely egy szép, színvonalas könyvtárral gazdagította Tatabánya Újvárost.

- tátrai -

(*Komárom-Esztergom Megyei Hírlap, 4. évf. 1999. 235. sz. okt. 8. 2. l.*)

Tájékoztató a British Council munkájáról

Nagy-Britannia nagyon fontosnak tartja országának nemzetközi megítélését. Az Egyesült Királyság kulturális kapcsolatait a British Council szervezi, amely Magyarországon is rendelkezik központtal. Célja - a teljesség igénye nélkül - az angol nyelv megismertetése, a művészeti, tudományos kapcsolatok szervezése, támogatása. Nemcsak nyelvoktatással foglalkoznak, hanem szerepet vállalnak az angoltanárok továbbképzésében, segítik az angol nyelvű érettségi vizsgák reformját, az egyetemek közti együttműködést is. Fontos feladatuknak tartják az európai integrációt elősegítő programok szervezését.

A British Council feladatainak ellátásában természetesen központi szerepet tölt be a könyvtár és információs központ, ahol angol nyelvű szak- és szépirodalom, nyelvkönyvek és oktatási segédanyagok, videokazetták, napilapok és folyóiratok biztosítják a tájékozódás lehetőségét. Hogy az információk az érdeklődők minél szélesebb körében elérhetőek legyenek, az elmúlt években a megyei könyvtárak többségében tájékoztató sarkokat alakítottak ki. Cél, hogy a tájékoztató anyagok minden megyébe eljussanak.

A tájékoztató sarkok szakreferensei számára rendszeresen szerveznek továbbképzést, ahol nemcsak a szervezet feladatairól tartanak tájékoztatót. A legutóbbi alkalommal szóltak pl. többek közt olyan aktuális kérdésekről is, mint Skócia, Wales, Észak-Írország elszakadási törekvései (részletesen <http://www.fco.gov.uk>)...

Azt hiszem, nem haszontalan röviden elisméltetni, mit is tudnak a tájékoztató sarkok. Széleskörű információkat biztosítanak a brit gazdasági, társadalmi, politikai életről, tudományos és műszaki fejlettségről, történeletről, irodalomról, oktatási, képzési lehetőségekről. A turisták is hasznos információkat találhatnak a szálláshelyektől a múzeumi nyitvatartásokig. - A kiadványok nagyon szépek, nem hiányoznak belőlük a statisztikák, fotók sem - egy hibájuk azért van: legalább passzív angol nyelvtudást feltételeznek...

Túl azon, hogy képet kaptunk a British Council munkájáról, megismerkedtünk a tájékoztatói eszközökkel, sokat tanultunk PR - munkából is. Vajh mikor tudunk a hallottakból Magyarország vonatkozásában valamit megvalósítani? Higgyük el: nem csak pénz kérdése.

Takács Anna

József Attila Megyei Könyvtár

Rólunk írták

„Két zsiráf egy könyvtárban

Kissé mókásan így is fogalmazhatunk arról az egyébként igenis komoly és nemes szándékkal létrehozott találkozóról, melyen a 2 zsiráf című diákújság „mutatkozott” be felelős szerkesztője, Kovács Títusz jóvoltából az olvasás világnapján. Örömmel az örömben, hogy éppen azok jelentek meg feltűnően csekély számban a tatabányai Városi Könyvtár olvasótermében, akikről, akikért, akiknek szól ez a lap.

No, de mi mindent is illik tudnunk erről a tartalmas, kellemes időtöltést ígérő diákújságról? Az immár 53 számot megért „2 zsiráf” minden hónapban megjelenik, és elsősorban a 10-16 évesek lapjának „vallja magát”.

Választott korosztályának, olvasóközönségének igényét kiválóan ismerve az élet nagybetűs és iskolai „fajtájából” is bőven merít információt, érdekességet, témákat: novellák sora mint olvasgatnivaló, képzőművészet, betűs portrék, zenei újdonságok, történelmi elemzés és politikai helyzetértékelés diák szemmel, a magyar mellett angol, német, francia és orosz nyelvű oldalak, fejtörők, divat, rejtvények, horoszkóp, képregény, és mindehhez sok-sok igényesen összeválogatott színes illusztráció járul.

Jó szívvel ajánljuk a diáklapot minden olvasni szerető kis és nagy iskolásnak - nemcsak az olvasás világnapjára...

N. Szabó Bernadette

(*Komárom-Esztergom Megyei Hírlap, 1999. 212. sz. szept. 11. 2. l.*)

Az örmény kisebbség könyvei

A dorogi örmény kisebbségi önkormányzat az elmúlt évben pályázat útján nyert pénzből hozta létre a dorogi Arany János Városi Könyvtárban a város és a megye első és egyetlen armenisztikai szekcióját.

Az ígéretekhez híven e témában folyamatosan bővítik a könyvállományt. Nemrégiben két értékes kötetet ajándékoztak meg a könyvtárát.

Az egyik könyv az Auktor kiadó gondozásában megjelent a „Nemzeti és etnikai kisebbségek Magyarországon” c. tanulmánykötet, amely a Magyarországon élő nemzetiségek múltját és jelenét, kultúráját, szokásait és életmódját mutatja be. A tanulmányokat az egyes nemzetiségek szakavatott ismerői írták a kiadó megadott szempontjai alapján, így sokszínűségében is egységes kötetet ajánlanak, amelyben nemcsak a múlt és jelen története, de a nemzetiségi sajátosságok rajza is szerepet kap. A kötetet Niederhauser Emil és Szász Zoltán, a Történettudományi Intézet neves tudósai lektorálták.

A cikkek végén a Ki kicsoda? az adott nemzetiség jeles személyiségeit mutatja be.

Minden tanulmány bibliográfiával zárul: az érdeklődő olvasónak lehetőséget nyújt a téma mélyebb megismeréséhez. A magyarországi örménysegről szóló fejezetet a helyi örmény kisebbségi önkormányzat elnöke, dr. Dzsotjáné Krajcsir Piroska írta.

Régen várt könyvet publikált Jeszajan Károlyi Zsaszmen Örmény konyha címmel. A különleges ízek és az egészséges táplálkozás hívei örömmel lapozgathatják a kiadványt, amelyet nemcsak hasznos tanácsok, hanem szép fotók tesznek még értékesebbé.

Cservenka Rita

(24 Óra, 1989. 150. sz. jún. 31. 2. l.)

„Komárom, a szabadságharc utolsó fénylő csillaga”

Dr. Kanyar József, a Honismereti Szövetség örökös tiszteletbeli tagja nyitotta meg azt a rendezvényt, melyet a Honismereti Szövetség, a megyei honismereti egyesület és a révkomáromi művelődési és kultúrtörténeti intézet szervezett szombaton Révkomáromban, a Duna Menti Múzeum dísztermében. A Komárom, a szabadságharc utolsó fénylő csillaga címet viselt konferencián elsőként dr. Kanyar József az 1848/49-es forradalom és szabadság

harc jobb megismerése érdekében végzett helytörténeti kutatások szerepéről szolt. Őt dr. Szénássy Zoltán révkomáromi helytörténész előadása követte, aki Sem csellel, sem erővel című előadásában a komáromi vár szerepéről emlékezett meg. Komáromon túl több jelentős helyszíne is volt a forradalom és szabadságharcnak. A Kisalföldön található '48-as emlékhelyekről dr. Szénássy Árpád szolt.

Komárom-Esztergom Megyei Hírlap, 1999. oki. 4.

Tiszta forradalom - véres megtorlás Katona Tamás az aradi vértanúkról és a névtelen áldozatokról

Kevésbé ismert részletekről is tájékozódhattak a jelenlévők az 1848-1849-es forradalom és szabadságharc történetéből, de főképp a fegyverletétel utáni megtorlásról hétfőn a József Attila Megyei Könyvtárban. Katona Tamás hadtörténész, az Antall-kormány külügyi államtitkára előadása döbbenetes erővel érzékeltette a bosszúhadjárat kegyetlenségét.

A neves szaktekinély a forradalom és szabadságharc tisztaságának méltatásával kezdte előadását.

Kiemelte: a történelmi eseményt nem mocskolták be visszaélések, amit például az is igazol, hogy az emigrációba tartó Kossuth nem megrakott zsebbel, Katona Tamás szavaival nem „tokicsolva” hagyta el az országot.

Az előadó a továbbiakban - a szabadságharc végső szakaszának hadi eseményeire is kitérve - a fegyverletétel utáni megtorlásról szolt. Mint mondta, nehezen elviselhető idő volt ez, mert bár az áldozatok többnyire a katonák soraiból jutottak a börtönökbe, a kivégzőosztagok elé vagy az akasztófára, a kivégzések, bebörtönzések, vagyonekobbzások révén mérhetetlen szenvedés sújtotta a hozzátartozókat is.

A kegyetlenség netovábbjaként a hallgatóság szembesülhetett Batthyány Lajos utolsó napjainak történetével. Katona Tamás előadásában különösen megdöbbenően hangzott, hogy a miniszterelnök a siralomházban a feleségétől kapott késsel öngyilkosságot kísérelt meg, ám másnap sikerült megmenteni az életét - azért, hogy ki lehessen végezni.

Az előadás nem zárult le a megtorlás felidézésével. A jeles hadtörténész megfogalmazta még: a XIX. század „kisipari” kegyetlenségét a XX. század messze felülmúlta hazánkban is.

R Z

(24 Óra, 1999. 139. sz. okt. 13. 2. l.)

Szerkesztik: ifi. Gyüszli László, Tata, Móricz Zsigmond Városi Könyvtár
dr. Horváth Géza, József Attila Megyei Könyvtár
Tanczémé Jakus Emőke, Tata, Kőkúti Általános Iskola

Kiadja a József Attila Megyei Könyvtár, Tatabánya, Fő tér 2.

Felelős kiadó: dr. Monostori Imre igazgató

Felelős szerkesztő: Takács Anna

ISSN 1218 9278

Tb.MK. S-44/1999